

قناعت‌پژوهی در سبک زندگی مردم گیلان:

مقایسه حیات فرهنگی «زندگی قانعانه» در حوزه‌های «معماری بومی» و «موسیقی محلی» گیلان

عرفان خصم افکن نظام^{1*}، منصوره طاهباز²

1- دکتری معماری (نویسنده مسئول)، گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، واحد تهران جنوب،

دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (St_e_khasmafkan@azad.ac.ir)

2- دانشیار گروه معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران (m-

tahbaz@sbu.ac.ir)

چکیده

هنرمندان، خودآگاه یا ناخودآگاه، تحت تأثیر مکاتب فکری و اعتقادی مختلف هستند و «شالوده نظری» آنها، «ایده‌ها و ایده‌آل‌های آنها» را در خلق آثار هنری برمی‌انگیزاند. انتخاب سبک زندگی قانعانه از سوی مؤمنین بیانگر آن است که در حیات فرهنگی زندگی آنان، یک «شکل خاصی» از هنر را ایجاد می‌کند که مبین آن باشد. در حیات فرهنگی مردم گیلان، به ویژه در «زندگی تولیدی روستایی» گذشته، تکیه بر استفاده بهینه از همه‌ی آن چیزی که در محیط پیرامون وجود دارد و مازاد محصولات، خود در جای دیگر، عنصر اصلی به منظور احیا و یا ساخت محصولی دیگر بوده است. از این رو، سعی ما در تحقیق حاضر این است تا شاخص‌های قناعت با معماری بومی و موسیقی محلی گیلان به منظور درک فرهنگ قناعت مردمان این سرزمین، مورد سنجش و ارزیابی قرار دهیم. لذا برای کنترل متغیرهای تحقیق (نظیر تطبیق شاخص‌های قناعت با معماری بومی و موسیقی محلی)، نمونه‌ای در جامعه‌ی آماری قرار می‌گیرد که در یک بستر مشخص (استان گیلان) و در ارتباط با دو عامل فرهنگی منطقه یعنی «معماری» و «موسیقی» باشد. با توجه به این معیارها، حوزه مورد مطالعه، تجلی فرهنگ زندگی روستایی گیلان در دو بخش معماری و موسیقی می‌باشد که «معماری بومی» و «موسیقی محلی (فولکلر)» انتخاب شده است زیرا «پایین بودن سطح زندگی، نبود تخصص، دور بودن از امکانات شهری، مشکل دسترسی، و ...» از عواملی هستند که اهمیت «خودبسندگی» در این مناطق را آشکار می‌سازد. برای تحلیل سعی شد تا از «روش پژوهش مقایسه‌ای» استفاده شود که از طریق شاخص‌های استخراج شده‌ی حاصل از «قناعت‌پژوهی» که در بخش اول تحقیق مورد مطالعه قرار گرفت، استفاده شود. نتایج تحقیق نشان می‌دهد معماری بومی و موسیقی محلی گیلان، انعکاسی از تمام خصیصه‌های فرهنگی و اجتماعی و نمایانگر آداب و رسوم، ذوق و سلیقه، عواطف و احساسات مردم منطقه به ویژه تجلی حقیقت «زندگی قانعانه» به عنوان عالی‌ترین درجه‌ی سبک زندگی اسلامی در دو بُعد اقتصادی و بُعد اجتماعی می‌باشد.

کلمات کلیدی: سبک زندگی، قناعت، معماری قانعانه، معماری بومی، موسیقی محلی.